

פרופ' מינה רוזן, דוקטורנטים שלב ב':

פרקים במלאכת ההיסטוריון: גישות פילוסופיות להיסטוריה וכתביה

The Historian's Trade: Philosophical Approaches towards History and Historiography

תקציר סילבוס: במהלך הסמינר תידונה מגמות יסוד בפילוסופיה של ההיסטוריה כפי שהתפתחה בעולם המערבי, דרך קריאת כתבים מרכזיים למגמות אלה. בסמסטר השני ידונו הנושאים:
 א. ההיסטוריה כמסע אל אחרית הימים (הרדר, הגל, מרכס, בנימין) ב. ההיסטוריה כבבואה של שיווי המשקל הקוסמי (ובר, הובסבאום, דרידה) ג. ההיסטוריה בתור סיפור המונים (מרכס, ובר, מרק בלוך, ואסכולת ה Annales, הובסבאום) ד. הזכרון וההיסטוריה (הלבואקס, ירושלמי, דרידה, פוקו). ה. סיכום: ההיסטוריה כספור נצחי על יוהרה, תאוה, בניין והרס (אוקשוט).

חובות הקורס הנן לקרוא משעור לשעור את הבבליוגראפיה המוטלת ולהשתתף באופן פעיל בדיון שנערך בכתה. הבבליוגראפיה המוטלת משעור לשעור היא בהיקף של חמישים עד מאה עמודים בעברית או באנגלית. העדר יכולת לעמוד בדרישות אלה, אומר כשלון בקורס, על כל המשתמע מכך לגבי עמידה בדרישות לימודי הדוקטורט.

חומר הקריאה סרוק באתר הקורס. פריטים שלא נסרקו ימצאו מוכנים לצילום תחת שם המרצה באגף "שמורים" שבספרייה. ספרים שלמים ימצאו באגף "שמורים" אף הם.

דרישות קדם: ידיעת השפה האנגלית כדי קריאת חומר המקורות.

תמונת שער לקורס

Photo copyright © Atelier Juliane Zizlsperger; scanned from the cover of Paul Ricoeur, *La mémoire, l'histoire, l'oubli* (Paris: Editions du Seuil, 2000). This photo is used here under the fair use provision of the Copyright Act of 1976. Further reproduction, especially for commercial purposes, may be prohibited by law

פסל מן המאה השמונה עשרה, שניצב בספריית מנזר ויבלינגן בעיר אולם שגרימניה, ובו נראים קליאו, המוזה של ההיסטוריה, מחזיקה ביד ימינה בכלי מקצועה, קסת דיו, וגוויל, וביד שמאלה היא מרסנת את כרונוס המכונה, אל הזמן, המשמיד את עקבות העבר.

סילבוס מורחב:

א. ההיסטוריה כמסע אל אחרית הימים

(כל מפגש כולל ארבע שעות)

מפגש 1. ההיסטוריה כמסע אל אחרית הימים:

Johann Gottfried Herder, *Another Philosophy of History for the Education of Mankind*, trans. D. Evrigenis and D. Pelerin, Indianapolis and Cambridge: Hackett Publishing Company, 2004, pp. 1-97

מפגש 2. ההיסטוריה כמסע אל אחרית הימים:

Hegel, Georg Wilhelm Friedrich *The Philosophy of History*, trans. J. Sibree
<http://www.marxists.org/reference/archive/hegel/hisindex.htm>

Original History;

Reflective History;

Philosophic History

i Reason rules world

מפגש 3. ההיסטוריה כמסע אל אחרית הימים:

Hegel, Georg Wilhelm Friedrich *The Philosophy of History*, trans. J. Sibree
<http://www.marxists.org/reference/archive/hegel/hisindex.htm>

ii Destiny of Reason

(1) *Abstract Spirit*

(2) *Means Used*

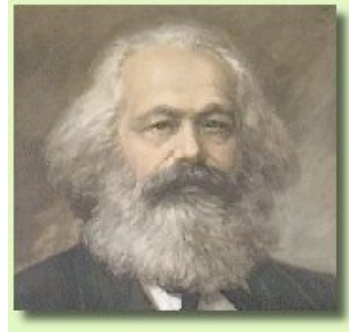
(3) *The State*

iii World History

מפגש 4

קרל מרקס, תיזות על פויארבך

http://www.shabibanki.org/library/marx_mit_engels/ger_ideo_and_feurbach/index.html

קרל מרקס

מפגש 5 . ההיסטוריה כמסע אל אחרית הימים:

Walter Benjamin, *On the Concept of History*

<http://www.leedstrinity.ac.uk/depart/media/staff/Is/WBenjamin/CONCEPT2.html>

**My wing is ready for flight,
I would like to turn back. If I stayed timeless time,
I would have little luck.**

כנפי מוכנה למעוף
הייתי חוזר על עקבותי בשמחה
השאר בימי חיי,
הביא לי פחות ברכה

***Mein Flügel ist zum Schwung bereit,
ich kehrte gern zurück,
denn blieb ich auch lebendige Zeit,
ich hätte wenig Glück***

***Gerherd Scholem,
'Gruss vom Angelus'***

ציורו של פול קליי "המלאך החדש" Angelus novus, נרכש על ידי וולטר בנימין בשנת 1921 ושימש כציור רעיוני לספרו על הפילוסופיה של ההיסטוריה:

"shows an angel looking as though he is about to move away from something he is fixedly contemplating. . . His face is turned toward the past. Where we perceive a chain of events, he sees one single catastrophe which keeps piling wreckage upon wreckage and hurls it in front of his feet. The angel would like to stay, awaken the dead, and make whole what has been smashed. But a storm is blowing from Paradise; it has got caught in his wings with such violence that the angel can no longer close them. This storm irresistibly propels him into the future to which his back is turned, while the pile of debris before him grows skyward. This storm is what we call progress." (Walter Benjamin, "Theses on the Philosophy of History," in *Illuminations*, pg. 258.)

ג. ההיסטוריה כגבואה של שיווי המשקל הקוסמי

מפגש 6. ההיסטוריה כגבואה של שיווי המשקל הקוסמי:

מקס ובר, על הכאריזמה ובניין המוסדות, תרגם לעברית אהרן אמיר, ירושלים, הוצאת מגנס, תש"ם עמ' 1-48.

שיוואנאנדה טאנדאווה: הריקוד הקוסמי של שיווה

הריקוד הקוסמי של שיווה נאטארג'ה – אל הריקוד הוא סימלי ואמיתי בעת ובעונה אחת. זוהי תנועת הבריאה, השימור וההתפוררות, השילוש אשר במחובר מהווה את המאיה-הדחף הבלתי נדלה של האל, המתקיים בכל יצור חי ובכל אטום ביקום. כולנו רוקדים עם שיווה בזה הרגע, והוא רוקד עמנו. בתוך ריקודו המיוסר ראשו של שיווה יציב, הבעתו שלווה, והוא מצוי ביציבה דוממת, שכן הוא שאיננו מונע, מניע את הכל. עגילו הימני, הנחש, הוא זכרי, עגילו השמאלי, הדיסקוס הוא הנקבי, יחדיו הם מסמלים את העובדה ששיווה אינו זכר ואינו נקבה, אלא מעל שניהם. העין השלישית של שיווה הינ עין האש מסמלת את השלמות העליונה, הנמשכת מן העבר אל הווה ואל העתיד. על ראשו עטרת נחשים המסמלת את גלגל השנים, גלגל הזמן, גולגולת המסמלת את כח ההרס של שיווה, והירח בן חמשת הימים מסמל את כח היצירה שלו. ידו השמאלית של שיווה האוחזת להבה בוערת, מסמלת את יכולת ההרס שלו, אשר באמצעותה הוא הורס את העולם בתום כל מעגל קיומי ובורא עולם חדש.

מפגש 7. ההיסטוריה כבבואה של שיווי המשקל הקוסמי:

Eric Hobsbaum and Antonio Polito, *On the Edge of the New Century*, New York: The New Press, 1999, pp. 31-59.

אריק הובסבאום, עידן הקיצוניות: המאה העשרים הקצרה 1914-1991, תרגמה לעברית כרמית גיא, עם עובד, תל אביב, 1991, עמ' 14-26.

מפגש 8. ההיסטוריה כבבואה של שיווי המשקל הקוסמי:

ז'אק דרידה, מחלת ארכיב, תרגמה לעברית מיכל בן נפתלי, תל אביב: רסלינג, 2006, עמ' 1-32, 41-91.

ד. ההיסטוריה בתור סיפור המונים

מפגש 9. ההיסטוריה בתור סיפור המונים:

מרק בלוק, אפולוגיה על ההיסטוריה, או מקצועו של ההיסטוריון, תרגמה מצרפתית צביה זמיר, ירושלים, מוסד ביאליק, 2002, עמ' 113-200.

Eric Hobsbaum, *On History*, New York: The New Press, 1997, pp. 201-216.

ה. הזיכרון וההיסטוריה

מפגש 10. הזיכרון וההיסטוריה:

Maurice Halbwachs, *On Collective Memory*. Edited and Translated by Lewis A. Coser, Chicago: University of Chicago Press, 1992.

מפגש 11. הזיכרון וההיסטוריה:

יוסף חיים ירושלמי, זכור, תל אביב: עם עובד, 1988

מפגש 12. הזיכרון וההיסטוריה:

מישל פוקו: הארכאולוגיה של הידע, תל אביב: רסלינג, 2005, עמ' 7-20, 23-30, 33-55, 189-200, 79-134, 57-76

ו. ההיסטוריה כספור נצחי על יוהרה, תאוה, בגנין והרס

מפגש 13. סכום:

Michael Oakeshott, "The Tower of Babel," in idem, *On History*, Indianapolis IN: Liberty Fund, 1999, pp. 179-210.